

Aan: College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 11
1600 AA Enkhuizen

Datum: 09.02.2023
Onderwerp: Advies m.b.t. WMO Beleids- en uitvoeringsplan

Geacht College,

Ons is het volgende gevraagd:

Achtergrond van de adviesaanvraag:

Conform artikel 2.1.2 van de Wet maatschappelijke ondersteuning dient 'de gemeenteraad periodiek een plan vast te stellen met betrekking tot het door het gemeentebestuur te voeren beleid met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning'. Het huidige Wmo beleidsplan van de gemeente Enkhuizen is van enkele jaren geleden. In dit beleidsplan wordt beschreven welke koers we de komende jaren gaan varen op het gebied van de Wmo. Ook het uitvoeringsplan is toegevoegd. In het uitvoeringsplan wordt beschreven wat wij nu al doen, daarnaast bestaat het uitvoeringsplan uit een keuzemenu met initiatieven die kunnen worden ingezet om de doelen uit het beleidsplan te behalen. In plaats van dat wij de keus voor bepaalde initiatieven al hebben vastgelegd in het uitvoeringsplan, is het aan het college, met input en advies van de u en gemeenteraad, om de keuze te maken welke initiatieven we op welke termijn gaan uitvoeren.

Concrete adviesaanvraag:

1. Kunt u instemmen met de ambtelijke adviezen aan het college van B&W die in het concept beleids- en uitvoeringsplan worden gegeven?
2. Kunt u daarnaast een top vijf beoordeling maken van de genoemde initiatieven?
3. Wat is uw advies over welke initiatieven als eerst zouden moeten worden ingezet?

Bijgaand ons advies:

De ultieme vraag ten aanzien van de uitvoering van de Wmo is: in hoeverre leidt het beleid en de uitvoering tot meer participatie en zelfredzaamheid van burgers in de gemeente Enkhuizen? Daarbij zijn de burgers deels consument (bijvoorbeeld bij dagbesteding en hulp in de huishouding) en deels producent (mantelzorgers en vrijwilligers).

Binnen de gemeente heeft de participatiesamenleving een prominente plaats gekregen waarbij van de burger, met concepten als zelfredzaamheid, initiatief, oplossingen in eigen kring of netwerk, veel wordt verwacht. In ruil daarvoor verwacht de Participatieraad dat de burger, om deze verantwoordelijk waar te maken, ook zeggenschap heeft in de totstandkoming van beleid en de invulling daarvan.

Een goed (met belanghebbenden afgestemd) beleidsplan, waarin de behoeften van de burgers van Enkhuizen centraal staan, voorspelt als het ware de uitkomst van deze vraag.

Door deze "bril" heeft de Participatieraad naar het concept beleids- en uitvoeringsplan proberen te kijken.

Helaas is dit beleidsplan niet in een eerdere termijn afgestemd met de Participatieraad, anders dan wat in dit beleid- en uitvoeringsplan staat, waardoor het (alleen al omwille van de tijd) niet mogelijk is de concrete adviesvragen sub 2 en 3 (feitelijk is vraag 3 identiek aan vraag 2) te beantwoorden. Wel kunnen we adviseren over het beleid/uitvoeringsplan zoals het nu voorligt (onze vertaling van vraag 1). En zien we mogelijkheden om gezamenlijk met de Wmo Partners verder te werken aan de concretisering van het uitvoeringsplan.

Algemeen

Bij het opstellen van (nieuw) beleid verwachten we een helder beeld van de huidige situatie en de ontwikkelingen die het beleid in de toekomst (mogelijk) gaan beïnvloeden door middel van (onder meer):

- een evaluatie van het vigerend Wmo-beleid 2015-2022, idealiter samen met de burgers, de aanbieders van Wmo-diensten en andere belanghebbenden (de uitvoering van de Wmo in de afgelopen 8 jaar heeft ongetwijfeld veel bruikbare input opgeleverd). Waarbij we daarbij een onderscheid willen maken naar de specifieke doelgroepen/thema's die in de Wmo 2015 zijn genoemd (consumenten en producenten), zie bijlage WMO 2015. In hoeverre heeft het beleid van de afgelopen jaren zijn doel bereikt, is de deelname van kwetsbare Enkhuizer burgers toegenomen, zijn deze meer zelfredzaam geworden, zien we burgerinitiatieven? En zijn er wellicht groepen burgers in de gemeente waarvoor er onvoldoende aandacht is in het huidige Wmo-beleid? Weten de burgers waar ze moeten zijn als ze hulp nodig hebben, zowel in de eigen omgeving als bij de overheid? Hoe effectief is het Stadsteam, is de gemeente nu (beter) in staat om vroegtijdiger hulp te bieden (preventie) waardoor dure zorg niet nodig is?
- een overzicht van (kwalitatieve en kwantitatieve) interne en externe ontwikkelingen die van invloed (kunnen) zijn op het (nieuwe) beleid of om antwoorden/oplossingen vragen en de risico's die daarbij worden onderkend. Daarbij denken we (niet limitatief) aan:
 - de focus van de (al overbelaste) gemeentelijke organisatie, waar zet zij op in? Denk daarbij aan efficiency, vergroting van effectiviteit, ligt de focus op het aanbod of de vraag van de burger, regionale samenwerking, partnership met aanbieders etc. en hoe gaat dit het Wmo-beleid beïnvloeden?
 - de lokale demografische ontwikkelingen (bijvoorbeeld de dubbele vergrijzing die nog meer druk veroorzaakt op vergrijzende mantelzorgers)
 - personeelstekorten bij de aanbieders en andere beperkingen die zij ondervinden
 - de visie van de VNG en haar partners (Toekomstgerichte Wmo-tafel) in het kader van duurzaam partnerschap en uitvoering in de Wmo (zie notitie Naar meer preventie, inclusie én samenwerking van april 2022)
 - de hoofdlijnenbrief toekomst Wmo van staatssecretaris Maarten van Ooijen (zie Hoofdlijnenbrief toekomst Wmo van 28 maart 2022)

Op basis daarvan kan een analyse worden gemaakt, kunnen opties en afwegingscriteria worden geformuleerd en aanbevelingen gedaan aan het college waar de gemeente Enkhuizen op zou moeten inzetten in de komende periode. Daarbij vinden we het van belang dat alle Wmo partners (primair de burgers en de aanbieders) het beeld, de visie en de doelen delen, het beleid ondersteunen.

Een bredere opzet (kwantitatief en kwalitatief) van het CEO (waarin ook vrijwilligers en mantelzorgers, als Wmo-producenten worden betrokken) kan hiervoor een goede basis zijn. Opgemerkt wordt dat de Participatieraad op 11 december 2020 reeds heeft geadviseerd op het CEO 2019, waarbij wij onze zorgen hebben geuit over de respons en vorm. We worden graag betrokken bij de nieuwe opzet van het CEO.

We zien in het beleids- en uitvoeringsplan graag een specifieke, concrete uitwerking (samen met de burgers en de aanbieders) voor alle doelgroepen of thema's uit de Wmo 2015 die op pagina 5 (hoofddoelen van de Wmo) worden genoemd (daarbij het algemeen advies in ogenschouw nemend). Hiervoor kan wellicht het "uitvoeringsdeel" van het plan worden gebruikt, dat nog concreet (SMART) dient te worden uitgewerkt. De Participatieraad levert hiervoor (in consultatie met haar netwerk) graag haar input.

Als helder is waar we staan als Enkhuizer samenleving, wat de werkelijke opgaven zijn voor de komende periode, zijn we in staat om keuzen te maken. Welke groepen burgers vragen om de hoogste prioriteit? Wat kunnen we toevertrouwen aan de samenleving zelf (vrijwilligers, mantelzorgers, burens, familie) en wat vraagt om inzet van professionals (de aanbieders)?

Als voorbeeld hanteren we het thema vrijwillige inzet:

- wat zijn de specifieke behoeften van de vrijwilligers (of de organisaties die deze vrijwilligers inzetten in Enkhuizen), waarin willen zij worden gefaciliteerd?
- wat is de huidige situatie, wat gaat goed (in het vigerende beleid volgens de vrijwilligers zelf, Vrijwilligerspunt, de ambtelijke organisatie), wat vraagt om verbetering?
- wat voor ontwikkelingen/trends/problemen zien we? Zie we het aantal vrijwilligers afnemen, hebben we er meer nodig, specifiek in het Wmo-domein of een zien we een ander type vrijwilliger in de toekomst?
- welke risico's worden geïdentificeerd, met name ten aanzien van de balans van de beschikbare vrijwilligers aan de ene kant en de vraag aan vrijwilligers aan de andere kant, welke doelen of thema's lopen daarbij direct gevaar?
- wat zijn (op basis van bovenstaande) de doelen waarop de gemeente gaat inzetten (SMART geformuleerd)?
- hoe wordt de realisatie van deze doelen gemonitord en geëvalueerd (met de vrijwilligers en met de Participatieraad). Daarbij bevelen we ook aan het cliëntervaringsonderzoek uit te breiden met de vrijwilligers en mantelzorgers (als Wmo-producenten)

Een zelfde soort aanpak zien wij ook voor ons voor alle andere doelgroepen/thema's.

Bij de uitwerking van het uitvoeringsplan bevelen we aan vervolgens samen met de Wmo Partners (waar wij als Participatieraad onderdeel van zijn) antwoorden te vinden op deze vragen opdat doelen en acties zo effectief mogelijk kunnen worden geformuleerd.

Specifiek

In onderstaande tabel staan enkele gedetailleerde opmerkingen en vragen die de Participatieraad heeft.

Bladzijde	Opmerking/vraag
3	In het voorwoord wordt gesproken over een lokale visie en een eerste richtinggevend aanzet. De Wmo 2015 schrijft voor dat de gemeenteraad periodiek een plan vaststelt met betrekking tot het door het gemeentebestuur te voeren beleid met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning. Is dit het door de wetgever vereiste plan of de opmaat daartoe? Het lijkt ons goed om hier expliciet te zijn.
3	Het plan heeft geen einddatum en wordt aangepast als de ontwikkelingen daarom vragen. Is het niet beter om in het plan tevens op te nemen dat het plan eens per 2 jaar met de burgers en aanbieders wordt geëvalueerd en waar nodig (op basis van de uitkomst) wordt bijgesteld? Zie ook hoofdstuk 7.
4	De Participatieraad wenst vroegtijdiger (inhoudelijk) te worden betrokken bij voorgenomen aanpassingen in dit beleidsplan (zodat ze haar netwerk kan consulteren) in plaats van aan het eind van het totstandkomingsproces.
5	Er wordt gesteld dat ondersteuning zoveel mogelijk via algemene voorzieningen en zo dicht mogelijk bij huis moet worden geboden. Wat is de reden van dit principe en vanuit welk perspectief (de gemeente of de burger, dan wel beide)? We bevelen aan dit te onderbouwen.
9	Waarom worden landelijke ontwikkelingen beschreven, waarom zijn deze relevant? Kunnen 4.1 en 4.2 niet worden samengevoegd. Het gaat om een goed beeld van de lokale variabelen waarop het gemeentelijke WMO-beleidsplan een antwoord dient te geven, zoveel mogelijk ook kwantitatief beschreven. Het is ons inziens van belang de consequentie van de ontwikkelingen te onderkennen en terug te zien in het beleid en de uitvoering. Wellicht kunnen 4.1. en 4.2 worden samenvat en kan de rest naar een bijlage.
17	Is al bekend hoe de uitwerking v/d burgerparticipatie eruit gaat zien begin januari 2023?
19	De Stichting Iedereen telt mee is ons inziens geen centraal inhoudelijk thema. Iedereen telt Mee is een middel (uitvoeringsorganisatie) om invulling te geven aan beleid. Hier hoort eerst het thema/de problematiek te worden omschreven, vervolgens wat er bereikt dient te worden en dan hoe. De stichting is dan het vehicle waarmee dat gebeurt. Dat geldt ook voor andere inhoudelijke thema's. Operationele uitvoering wordt ingekocht bij externe partijen.
39	Algemeen: het uitvoeringsplan is niet concreet, beschrijft vaak randvoorwaarden en niet de concrete presentaties (SMART)
43	Hoe wordt er geëvalueerd, wat is het proces, wie zijn daarbij betrokken?
46	8.3 Wat is hiervan de reden? Welke consequenties heeft dit voor bepaalde (kansarme) groepen?

Vanzelfsprekend zijn we bereid om dit advies toe te lichten en te participeren in de verdere ontwikkeling van het Wmo-beleid van de gemeente Enkhuzen.

Met vriendelijke groet,

Namens de Participatieraad Enkhuzen,
Lydia van Marle (lid)
Sam Verbeek (lid)
Willem Galle (lid)

Bijlage WMO 2015

Artikel 2.1.2

1. De gemeenteraad stelt periodiek een plan vast met betrekking tot het door het gemeentebestuur te voeren beleid met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning.
2. Het plan beschrijft de beleidsvoornemens inzake door het college te nemen besluiten of te verrichten handelingen die erop gericht zijn:
 - a. de sociale samenhang, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking te bevorderen, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente te bevorderen, alsmede huiselijk geweld te voorkomen en te bestrijden;
 - b. de verschillende categorieën van mantelzorgers, en vrijwilligers, zoveel mogelijk in staat te stellen hun taken als mantelzorger of vrijwilliger uit te voeren;
 - c. vroegtijdig vast te stellen of ingezetenen maatschappelijke ondersteuning behoeven;
 - d. te voorkomen dat ingezetenen op maatschappelijke ondersteuning aangewezen zullen zijn;
 - e. algemene voorzieningen te bieden aan ingezetenen die maatschappelijke ondersteuning behoeven;
 - f. maatwerkvoorzieningen te bieden ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en participatie aan ingezetenen van de gemeente die daartoe op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit hun sociale netwerk niet of onvoldoende in staat zijn;
 - g. maatwerkvoorzieningen te bieden aan personen die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving en beschermd wonen of opvang behoeven in verband met psychische of psychosociale problemen of omdat zij de thuissituatie hebben verlaten, al dan niet in verband met risico's voor hun veiligheid als gevolg van huiselijk geweld;
 - h. uitvoering te geven aan het op 13 december 2006 te New York tot stand gekomen Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Trb. 2007, 169);
 - i. de participatie van ingezetenen die geestelijke gezondheidszorg nodig hebben, te versterken.
3. Het plan is erop gericht dat:
 - a. cliënten zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven;
 - b. cliënten die beschermd wonen of opvang ontvangen, een veilige woonomgeving hebben en, indien mogelijk, weer in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.
4. In het plan wordt bijzondere aandacht gegeven aan:
 - a. een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, publieke gezondheid, preventie, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen;
 - b. de samenwerking met zorgverzekeraars en zorgaanbieders als bedoeld in de Zorgverzekeringswet met het oog op een zo integraal mogelijke dienstverlening;
 - c. keuzemogelijkheden tussen aanbieders voor degenen aan wie een maatwerkvoorziening wordt verstrekt, waarbij rekening wordt gehouden met de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van cliënten, in het bijzonder voor kleine doelgroepen;
 - d. de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking;
 - e. de wijze waarop de continuïteit van hulp wordt gewaarborgd, in het bijzonder ten aanzien van de persoon die door het bereiken van een bepaalde leeftijd geen jeugdhulp als bedoeld in de Jeugdwet meer kan ontvangen;
 - f. mogelijkheden om met inzet van begeleiding, waaronder dagbesteding, mensen zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving te laten blijven;

g. de wijze waarop ingezetenen worden geïnformeerd over de personen die kunnen optreden als vertegenwoordiger van een cliënt die niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake.

5. In het plan wordt aangegeven op welke wijze de gemeente artikel 2.1.7 toepast dan wel de reden om dat artikel niet toe te passen.

6. In het plan wordt aangegeven welke resultaten het gemeentebestuur in de door het plan bestreken periode wenst te behalen, welke criteria worden gehanteerd om te meten hoe deze resultaten zijn behaald en welke prestatie-indicatoren worden gehanteerd ten aanzien van aanbieders.